

NOTĂ ANALITICĂ: DE CE TREBUIE REDUS TARIFUL PENTRU GAZELE NATURALE

Autor: **Sergiu Tofilat**

17 ianuarie 2018

Context

În prezent consumatorii casnici achită gazele naturale conform unui tarif de 6138 lei pentru 1000 m³, aprobat de ANRE în ianuarie 2016^[1]. Suplimentar, la tarif se adaugă TVA^[2] de 8%. Tariful actual are la bază un preț calculat de import al gazelor naturale de 4194 lei^[3]. Prețul de facto achitat de „Moldovagaz” a fost de 3887 lei în 2016^[4] (sau cu 7,3% mai ieftin) și 2997 lei în primele 6 luni din 2017^[5] (sau cu 28,5% mai ieftin).

Reieșind din consumul mediu anual de gaze de circa 1 mlrd m³, **consumatorii au achitat peste 1,5 miliarde lei în plus față de costurile reale ale furnizorului de gaze** (vezi tabelul nr. 2). Suma respectivă (*deviere tarifară*) reprezintă de fapt o plată în avans din partea consumatorilor și urmează a fi dedusă din următorul tarif.

Potrivit p. 60 din Metodologia de calculare, aprobare și aplicare a tarifelor la gazele naturale nr. 678 din 22.08.2014, SA „Moldovagaz” urma să prezinte la începutul anului 2017 calculele necesare pentru revizuirea tarifului de către Agenție. De asemenea, **conform p. 61 din Metodologie, deoarece devierile costurilor sunt mai mari de 5% față de indicatorii incluși în calculul tarifului, pe parcursul anului 2017 Agenția urma să modifice corespunzător tariful**, în baza informației primite de la titularii de licențe. Nici o prevedere a Metodologiei nu a fost îndeplinită până la moment.

Ținând cont de ieftinirea substanțială a prețului de import al gazelor, precum și a devierilor tarifare acumulate, tariful la gaz trebuie redus în cel mai scurt timp. De asemenea trebuie revizuite și tarifele pentru energie termică și electrică, furnizate de „Termoelectrica”. Peste 80% din cheltuielile întreprinderii reprezintă procurarea gazului la tarifele stabilite de ANRE.

^[1] [Hotărârea ANRE nr. 19 din 26.01.2016](#)

^[2] Titlul III art. 96 din Codul Fiscal al Republicii Moldova

^[3] [Nota informativă privind tarifele la gazele naturale pentru anul 2016](#)

^[4] [Raportul ANRE de monitorizare a pieței gazelor naturale pentru anul 2016](#)

^[5] [Raportul ANRE de monitorizare a pieței gazelor naturale pentru semestrul 1 din anul 2017](#)

1. Ce include tariful

ANRE aprobă tarife diferențiate în funcție de tipul rețelei de gaze (presiune înaltă, medie sau joasă) la care sunt conectați consumatorii finali – gospodării casnice, instituții publice, centrale electrice, sectorul industrial, etc. Trebuie de menționat că **tariful este o valoare calculată** și diferă de cheltuielile reale pe care le înregistrează furnizorul de gaze. Această diferență reprezintă *deviere tarifară* și este neapărat inclusă în tarif la următoarea revizuire.

Tariful este aprobat în așa mod, încât să acopere costul de procurare a gazului, cheltuielile de transportare a acestuia către consumatorii finali, precum și rentabilitatea furnizorului de gaze.

ANRE planifică toate costurile și estimează ce încasări va obține furnizorul pe parcursul unui an. Raportul dintre încasările totale și volumul gazelor livrate consumatorilor reprezintă tariful mediu, care actualmente este de 5545 lei/1000 m³. Prin urmare ANRE a estimat că veniturile pe care urmează să le obțină SA „Moldovagaz” în decursul unui an constituie circa 5,5 miliarde lei. Deoarece ANRE a aprobat tariful la gaze în ședință închisă^[6] și nu a publicat informația detaliată privind costurile, vom analiza structura tarifului actual în baza informației disponibile:

Indicator	Valoare	Pondere în tariful mediu
Tariful mediu	5545 lei / 1000 m ³	X
Prețul de import al gazelor naturale (ANRE a estimat un preț mediu de 199,72 USD/1000 m ³ și un curs valutar mediu de 21,0 lei/USD) ^[7]	4194 lei / 1000 m ³	75,6%
Costurile de transportare a gazului până la consumatorii finali, inclusiv: • Pierderi în rețele la transportarea gazelor; • Amortizarea (<i>recuperarea</i>) investițiilor în gazoducte; • Cheltuieli de întreținere a gazoductelor, inclusiv salarizarea personalului; • Costurile de facturare a consumului; • Rentabilitatea (<i>profitul</i>) operatorului; • Veniturile obținute din tranzitul gazului (<i>sunt deduse din tarif</i>).	1351 lei / 1000 m ³	24,4%

Tabelul 1: structura tarifului actual, aprobat de ANRE în ianuarie 2016

După cum observăm din tabelul de mai sus, prețul de import al gazelor are o pondere de 75,6% în structura de calcul a tarifului. De asemenea trebuie de menționat că ANRE nu a recunoscut și nu a ținut cont de valoarea devierilor tarifare acumulate în perioada 2012-2015.

^[6] [Comunicatul de presă al ANRE din 29 ianuarie 2016](#)

^[7] idem [3]

2. Care este valoarea devierilor tarifare

Pentru a determina cu cât trebuie redus tariful, e necesar să aflăm care sunt *devierile tarifare*. Acestea reprezintă diferența dintre costurile planificate (incluse în tarif) și cheltuielile efectiv suportate de furnizorul de gaze. În perioada 2016-2017 cheltuielile efective au fost mai mici decât cele incluse în tarif, însă în 2012-2015 (doar primele 6 luni) tariful nu acoperea integral toate costurile.

Prezentăm în tabelul și figura de mai jos calculul devierilor tarifare pentru perioada 2012-2017, în baza modificării prețului de import al gazelor.

Perioada	Prețul inclus în calculul tarifului	Prețul mediu efectiv achitat de furnizor	Devieri tarifare la 1000 m ³	Valoarea estimativă a devierilor tarifare
Anul 2012	4765 lei / 1000 m ³	4733 lei / 1000 m ³	+32 lei	+32 milioane lei
Anul 2013	4765 lei / 1000 m ³	4773 lei / 1000 m ³	-8 lei	-8 milioane lei
Anul 2014	4765 lei / 1000 m ³	5373 lei / 1000 m ³	-608 lei	-608 milioane lei
Anul 2015 (doar primele 6 luni; import 579 mln m ³)	4765 lei / 1000 m ³	5556 lei / 1000 m ³	-791 lei	-458 milioane lei
Anul 2016	4194 lei / 1000 m ³	3887 lei / 1000 m ³	+307 lei	+300 milioane lei
Anul 2017	4194 lei / 1000 m ³	2997 lei / 1000 m ³	+1197 lei	+1,2 miliarde lei
TOTAL devieri tarifare	X	X	X	+458 milioane lei

Tabelul 2: Devierile tarifare calculate în baza modificării prețului de import al gazelor. Sursa: rapoartele ANRE de monitorizare a pieței gazelor naturale și estimările WatchDog.MD

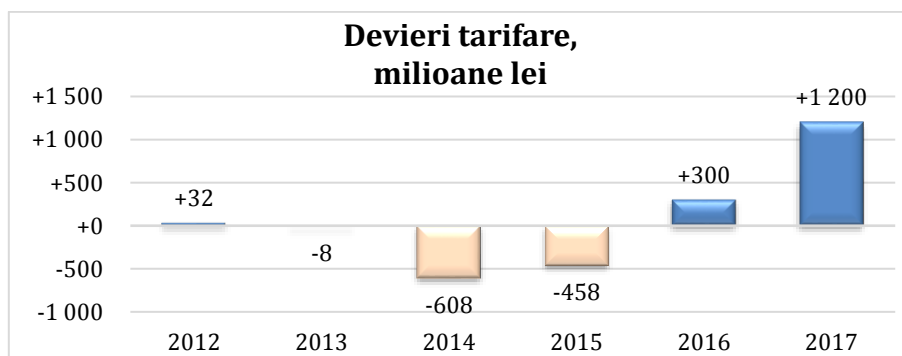

Figura 1: Reprezentarea grafică a devierilor tarifare acumulate

Per total în perioada 2012-2017 valoarea cumulativă a devierilor tarifare a constituit estimativ 458 milioane de lei. Această sumă urmează a fi exclusă din următorul tarif. Am calculat devierile tarifare doar în baza prețului de import, deoarece costul gazului reprezintă peste 75% din cheltuielile incluse în tarif. Mai sunt devieri tarifare acumulate pentru celelalte cheltuieli, care au o pondere mult mai mică în tarif, însă din lipsă de informație nu putem calcula valoarea exactă a lor.

3. Tariful ar putea fi redus cu 25-30%

La revizuirea tarifului trebuie să ținem cont de următorii factori:

- 1) **Reducerea prețului de import al gazelor.** În primele 6 luni din 2017 prețul de import a fost cu 1197 lei (28,5%) mai mic decât prețul inclus în tarif. Deoarece costul gazului reprezintă 75,6% din tarif, putem estima că **acest factor contribuie la reducerea tarifului mediu cu aproximativ 21,6%** ($28,5\% \times 75,6\%$), în condițiile în care prețul la importul gazelor naturale se va păstra la nivelul primelor 6 luni din 2017;
- 2) **Devierile tarifare de 458 milioane lei**, acumulate în perioada 2012-2017 și achitate deja de consumatori. Acestea trebuie deduse din tarif și pot contribui la o **diminuare suplimentară cu 8,3%** ($458 \text{ mln} / 5,5 \text{ mlrd}$);
- 3) **Actualizarea celorlalte cheltuieli** în funcție de indicii de prețuri de consum, salariul minim pe economie, fluctuația cursului valutar, etc;
- 4) **Existența unor cheltuieli nejustificate**, care trebuie excluse din tarif. Acestea pot fi identificate doar în rezultatul desfășurării unui control complex. **Reiterăm solicitarea către autoritățile centrale să efectueze un audit la SA „Moldovagaz” pentru a depista care sunt cheltuielile nejustificate**^[8].

Potrivit p. 60 și 61 din Metodologia de calculare a tarifelor la gazele naturale^[9], **actualizarea tarifelor se efectuează anual** în baza calculelor prezentate de furnizori. Totodată metodologia prevede că „tarifele pot fi revizuite pe parcursul anului dacă există o deviere mai mare de 5% dintre indicatorii aplicați în calculul tarifelor și cei reali înregistrați”. Constatăm că diferența dintre costurile reale și cele aprobate în tarif este mult peste norma de 5%, însă ANRE tergiversează nemotivat ajustarea tarifului.

4. De ce ANRE amână reducerea tarifelor

Astăzi consumatorii achită un tarif mult mai mare decât costurile reale ale furnizorului. Reducerea prețului de import al gazelor cu 28,5% și acumularea devierilor tarifare de +458 milioane lei denotă clar faptul că tarifele trebuie reduse cu 25-30%. Odată cu reducerea tarifelor la gazele naturale **trebuie diminuat cu 20-24% și tariful pentru energia termică/electrică, furnizate de SA „Termoelectrica”** (costul gazului reprezintă peste 80% din cheltuielile întreprinderii).

Tentativa ANRE de a amâna reducerea tarifului nu este altceva decât finanțarea PR-ului politic al Partidului Democrat din buzunarul consumatorului. Deoarece Partidul Democrat exercită un control puternic asupra ANRE, există suspiciuni că aprobarea noilor tarife poate avea loc abia în trimestrul 4 al anului, în ajunul alegerilor parlamentare. În acest caz vor crește

^[8] [Rezoluția din 29.06.2016 privind situația de la SA „Moldovagaz”](#)

^[9] Hotărârea ANRE nr. 678 din 22.08.2014

devierile tarify cu aproximativ 800 milioane lei^[10], ceea ce înseamnă o reducere suplimentară a tarifului cu încă 14,5% ($800 / 5500 = 14,54\%$). **Respectiv tariful va trebui redus deja cu 40-45% înainte de alegerile parlamentare. Acest lucru va fi folosit de Partidul Democrat în calitate de propagandă electorală, pentru a câștiga capital politic.** Suspiciunile date se întemeiază pe faptul că deputatul PD, Sergiu Sîrbu, deja a făcut promisiuni publice privind „reducerea substanțială a tarifului la gaze”^[11], deși unica instituție responsabilă de aprobarea tarifelor este ANRE. O situație analogică s-a întâmplat în ianuarie 2016, când ANRE a redus tariful la gaze la doar câteva zile după ce noul prim-ministru desemnat, Pavel Filip, s-a expus public privind necesitatea reducerii tarifului la gaze.

Tergiversarea de către ANRE a micșorării tarifelor va încetini creșterea economică. Atât consumatorii, cât și întreprinderile consumatoare de resurse energetice vor suporta cheltuieli mai mari. Respectiv producția autohtonă va fi mai puțin competitivă, iar întreprinderile vor rata o parte din profituri și exporturi.

^[10] Consumul de gaze în decurs de 9 luni constituie în medie 650 milioane m³, potrivit [raportului ANRE de monitorizare a pieței gazelor naturale pentru trim. 3 din 2016](#). Deoarece prețul efectiv la importul de gaze este cu 1197 lei mai ieftin decât indicele inclus în tarif, în decurs de 9 luni se vor acumula noi devieri tarify în valoare de 800 milioane lei ($650 * 1197 = 778,1$ mil. lei).

^[11] [Emisiunea “Replica” din 24.12.2017, min. 11:30](#)